

*В.А. Повстин
М.Я. Купчак
Львівський державний
університет безпеки
життєдіяльності*

НАСЛІДКИ АВАРІЇ НА ЧАЕС: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВЛАДИ ТА НАРОДНА ПАМ'ЯТЬ

Чорнобильська катастрофа найбільша екологічна катастрофа сучасності, яка трапилася 26 квітня 1986 року, коли вибухнув реактор 4-го енергоблоку Чорнобильської АЕС, який було повністю зруйновано і в довкілля потрапила велика кількість радіоактивних речовин. Великий викид радіоактивного пилу піднявся на висоту 1500м і був перенесений вітром до Скандинавії, Центральної та Південно-Східної Європи, Північної Італії. Спершу комуністичне керівництво України та СРСР намагалося приховати масштаби трагедії, але після повідомлень про Чорнобильську катастрофу американськими та європейськими засобами масової інформації розпочалася евакуація близько 130 тис. мешканців Київської області із заражених районів.

З двох приладів для вимірювання радіації на 1000 рентген на годину, що були, один вийшов з ладу, а інший був недоступний через завали. Тому в перші години аварії ніхто точно не знав реальних рівнів радіації в приміщеннях блоку і довкола нього. У перші години після аварії, багато хто, мабуть, не усвідомлював, наскільки сильно зруйновано реактор, тому було прийнято помилкове рішення забезпечити подачу води в активну зону реактора для її охолодження. Ці зусилля були даремними, оскільки і трубопроводи і сама активна зона були зруйновані, але вони вимагали ведення робіт в зонах з високою радіацією, які персонал виконував без захисного одягу. Інші дії персоналу станції, такі як гасіння локальних пожеж в приміщеннях станції, заходи, направлені на запобігання можливого вибуху водню, і інше, навпаки, були необхідними. Можливо, вони запобігли ще більш серйозним наслідкам.

Першими в боротьбу з вогнем включилися воєнізовані пожежні частини міст Чорнобиля і Прип'яті, а також Києва й інших населених пунктів Київщини, особливо міста Білої Церкви. Буквально через кілька хвилин після вибуху два відділення пожежників, очолювані лейтенантом В. Правиком, а також черговий караул на чолі з лейтенантом В. Кібенком, які прибули на 4-й блок, почали боротьбу з вогнем, що спалахнув на покрівлі, в приміщенні поблизу зруйнованого реактора. Це дозволило запобігти розповсюдженню пожежі в бік 3-го енергоблоку. Незабаром на місце аварії прибули всі пожежники м. Прип'яті, які тієї ночі були вільні від чергування. Керівництво гасінням пожежі взяв на себе майор Л. Телятников.

Понад годину в умовах потужного іонізуючого випромінювання, в токсичній задимленій атмосфері на висоті від 12 до 70 метрів, при постійній загрозі зрушення конструкції тривав двобій людей з вогнем. На більшості ділянок пожежники зуміли локалізувати або повністю ліквідувати вогонь. Після цього частину пожежників було направлено для надання допомоги в гасінні ділянок у машинному залі, які ще горіли.

Завдяки рішучим діям воєнізованої пожежної охорони Чорнобильської АЕС та інших підрозділів пожежу на покрівлях ЧАЕС о 6 годині 35 хвилин 26 квітня було повністю ліквідовано. Практично всі, хто першими включилися в боротьбу з пожежею, дістали небезпечні для життя дози опромінення. 27 квітня 19 чоловік, які постраждали при гасінні пожежі, були доставлені в Московську клінічну лікарню № 6 Третього головного управління при Міністерстві охорони здоров'я СРСР. Але, незважаючи на зусилля лікарів, шістьох з них врятувати не вдалося. Це лейтенанти В. Правик і В. Кібенок, старші сержанти В. Ігнатенко, В. Тішура, М. Титенок, сержант М. Ващук. Всі вони посмертно відзначені високими нагородами, першим двом присвоєно звання Героїв. Цього звання удостоєний також майор Л. Телятников. Урядові нагороди одержали 467 працівників пожежної охорони.

Ми схиляємо голови перед світлою пам'яттю наших героїв-чорнобильців.

Наслідки аварії на Чорнобильській атомній електростанції відчула на собі вся країна: це виведені з сільськогосподарського обігу родючі колись українські землі, покинуті міста та села, і величезні кошти, витрачені на спорудження “Саркофага” і багато інших прямих та побічних матеріальних збитків. Але найбільшої шкоди аварія завдала здоров'ю українців, що не можна оцінити в грошовому еквіваленті, це стосується не тільки наших сучасників, але й багатьох (може й багатьох десятків) прийдешніх поколінь. Наслідками цієї аварії стало опромінення осіб, які брали участь у гасінні пожежі і в аварійних роботах на атомній електростанції. За інформаційними матеріалами 1986 р., 238 осіб захворіло гострою променевою хворобою, з них 29 померло в перші місяці після аварії, близько 2000 осіб зазнало місцевих променевих уражень, змушені були евакуюватися близько 91000 осіб із міст Прип'ять, Чорнобиль і сільських населених пунктів 30-км зони. Ще більше 50000 осіб було відселені із забруднених територій протягом більш віддаленого післяаварійного періоду.

Атомна енергія це потужний потенціал розвитку, але разом з тим й величезна небезпека. Розробники, науковці-атомники та працівники атомних електростанцій не мають права на помилку. Реалії сьогодення є такими, що повністю відмовитися від використання атомної енергії неможливо, отже, натомість потрібно детально вивчати досвід експлуатації АЕС (в тому числі й трагічний досвід Чорнобиля) з метою уникнення атомних аварій в майбутньому і усунути (або, принаймні, мінімізувати) негативні наслідки Чорнобильської аварії сьогодні.

Список літератури:

1. Електронний ресурс: <http://www.history.vn.ua/article/60.html>
2. Електронний ресурс:
http://biblioyar.at.ua/Vudannya/Kraeznavchi/2011/knizhka_pro_chornobil.pdf